

#### 4. A rendőrség pszichológiája:

A rendőrség pszichológiája a jog és pszichológia másik alkalmazott területe. Lévéen a rendőrség egy szervezet, ezért széles körű alkalmazott szervezetszichológiai irodalom áll rendelkezésre vele kapcsolatban, kezdve a kiválasztáson és beváláson át a munkahelyi stressz és kiegész lehetséges tüneteig és kezeléséig. A szervezetszichológusok – akár egy vállalatnál – a rendőri állomány egészséges és hatékony működéséért felelnek, ennek feltételeit vizsgálják. Vannak azonban olyan speciális pszichológiai kutatási irányok a rendőrség pszichológiáján belül, melyek nem a szervezetszichológia körébe tartoznak.

Az egyik ilyen speciális kutatási terület a túsztárgyalás. A közkeletű tévhittel ellentétben, túszejtés esetén a hatóságok igenis tárgyalnak az elkövetővel. Vecchi, Hasselt és Romano (2004) összefoglalójukban bemutatják a túsztárgyalás legfontosabb, FBI által is alkalmazott eszközeit. Amint a túszejtő tudja, hogy sarokba szorították rögtön krízist él át, mely során erős érzelmek és korlátozott racionalitás jellemzi, a személy korábbi megküzdési stratégiái a hatalmas feszültség és észlelt külső fenyegetés miatt a legtöbbször csődöt mondanak. A túsztárgyaló feladata, hogy az egyezkedés segítségével a személyt átsegítse a krízisen és közösen munkáljanak ki egy megoldást. Egy túsztárgyalás során a túsztárgyaló talán legfontosabb feladata, hogy időt nyerjen. Az első lépés mindig a túszejtő krízis nyomán felfokozott érzelmeinek kezelése. Miután gyakran vélik úgy az elkövetők, hogy senki nem értheti meg, hogy min kellett keresztül menniük, így legtöbbször célszerű a túsztárgyalónak azt sugallnia, hogy bár még sosem volt hasonló helyzetben, igyekszik megérteni az elkövető tapasztalatait, élményeit, érzelmeit. Az eltérő szituáció elismerése és a megértésre való törekvés mind segíthet az érzelmek és krízis-élmény csitításában. Ezt követi a megfelelő kommunikáció és rapport kialakítása, aminél a legfontosabb az értékeléstől való tartózkodás és a feltétlen elfogadás. Ha például egy férfi meggyilkolta a feleségét, majd több embert túsztul ejtett, akkor sem tettének helyeslése, sem elítélése nem járható út, hiszen az amúgy is ideges elkövető gyakran maga sem képes megítélni, hogy tette helyes vagy helytelen volt-e. A túszejtésnek a legtöbb esetben valamilyen közvetlen kiváltó oka van. Egy rosszul elsült bankrablás során, a megfelelő kommunikáció kialakítása után sugallhatja azt a túsztárgyaló, hogy megérti az elkövető motivációit, és segítheti tettének racionalizálásában. Amint az érzelmek kontroll alá kerültek, a megfelelő kommunikáció kialakult és sikerült feltárni a kiváltó okot, a problémamegoldás szakaszába lép a tárgyalás, mely során fontos körülhatárolni a helyzet problémáját, kizárni az elfogadhatatlan megoldásokat, közösen ötletelni a lehetségesekről és megegyezni egy olyan kimenetelben, amit mind az elkövető, mind a tárgyaló el tud fogadni. Az FBI által sikeresen alkalmazott Viselkedésváltozás Lépcső Modellje (*Behavioral Change Stairway Model*) is erre épít. A modell szerint a tárgyalónak öt egymás után következő lépcsőt kell megmásznia ahhoz, hogy sikeres egyeztetést hajtsön végre: 1.aktív hallgatás 2.empátia 3.rapport kialakítása (a két személy közötti kommunikáció kimunkálása) 4.befolyásolás 5.viselkedésváltozás elérése. A tanulmány további hatékony kommunikációs skilleket is bemutat, melyet egy túsztárgyaló alkalmazhat.

A rendőrség pszichológiájának másik szervezetszichológiától eltérő kutatási területét a rendőrség és a társadalom kapcsolata nyújtja. Correll és társai (2007) vizsgálatukban például kimutatták, hogy a rendőrök az ezzel ellentétes kiképzésük ellenére gyorsabban és pontosabban lőnek afroamerikai elkövetőkre, mint fehér társaikra. A társadalom és rendőrség viszonyát a jogalkalmazás is nagyban befolyásolja (vö. 7. táblázat). Az esetleges súrlódások elkerülése érdekében külföldön egyre elterjedtebbé válik a közösségi rendőrség (*community policing*) koncepciója, mely immár nem elsősorban a bűnüldözésre és rendfenntartásra, hanem a közösség érdekében végzett szolgálatra helyezi a hangsúlyt (Kozáry, 2009). Krémer

Ferenc (2010) rendőrség szociológus *Rossz döntések kora* című könyve a rendszerváltást követő két évtized tapasztalataiból vonja le azt a következtetést, hogy a magyar rendőrség még nagyon távol áll egy hasonló, együttműködő modelltől. A jog és pszichológia perspektívájából a rendőrség pszichológiája, mint alkalmazott terület fontos adalékul szolgálhat. Egyrészt az olyan valós életben előálló helyzetek, mint az említett túszejtés képes az egyes pszichológiai modellek tesztelésére, másrészt a rendőrök és társadalom kapcsolata magyarázatul szolgálhat a rendőri társas észlelés befolyásolt voltára, vagy a végrehajtó hatalommal kapcsolatos attitűdökre.

### 5. Jogszociológia

Míg a jog és pszichológia a II. világháború alatt a negyvenes évek végére szinte teljesen háttérbe szorult és egyenesen a terület újbóli „megalapítására” volt szükség a hetvenes években, a jogszociológia a XIX. század végétől folyamatos fejlődési ívet írt le. Steven Vago 2011-es kötete jó összefoglalóját kínálja a jogszociológiának. Szemben a pszichológiával, mely egyénekre fókuszál, olykor társas/társadalmi perspektívába helyezve őket, a jogszociológia nem az egyese emberek, hanem a társadalmi folyamatok eredményének és eredőjének tekinti a jogot és joggal kapcsolatos elképzeléseket. Míg a pszichológiában egy egységes paradigma kialakítására törekszünk pozitivista példát követve, Vago (2011) nyíltan ír arról, hogy a jogszociológia viaskodó megközelítésekkel, paradigmákkal van tele. Jó példa erre a joggal kapcsolatos két eltérő megközelítésmód, a konszenzus és konfliktus perspektíva. A konszenzus perspektíva szerint a társadalmak jogrendje mindig egyfajta általános egyezés, konszenzus felé törekszik, így az alkalmazott jog a társadalom általános igényeinek és meglátásának kifejeződése. Történelmi távlatból szemlélve a jog fejlődését valószínűleg a konszenzus megközelítés híveinek legalább részben igazuk van: míg a húszas években az Egyesült Államok több területén teljesen természetesnek számított, hogy törvényileg tiltották azt, hogy az afroamerikaiak nyilvános terekben (pl. buszokon, éttermekben, de kórházakban és iskolákban is) a fehérekkel együtt vegyenek igénybe szolgáltatásokat, ez kilencven évvel később a polgárjogi mozgalmak és első afroamerikai elnök beiktatása után ma már elképzelhetetlen. Az ezzel ellentétes, konfliktus perspektíva hívei azonban egészen másképp látják a fent ismertetett fejlődést. Véleményük szerint éppen a társadalmi elitek és afroamerikai kisebbség közötti ellentét és konfliktus miatt tartott ilyen sokáig a szegregációs törvények lebontása. A nagyobb befolyással rendelkező fehérek csak az emberi jogi mozgalmak, tehát komoly nyomás hatására voltak hajlandóak revideálni az elképzeléseiket és szabad utat engedni a liberalizálásnak. Ahogy mozgalmak is bizonyítják – érvelnek a konfliktus megközelítés hívei – a társadalmi konszenzus már korábban megtalálható volt, de nem a törvényhozásra hatással bíró lobbiképes erők kezében.

Míg a pszichológia alapvetően a joggal kapcsolatos individuális vélekedéseket vizsgálja, a szociológia a jogrendszer, mint egész hatásait kívánja megragadni. Ennek jegyében fókuszba emeli a jog szervezeti hátterét, a törvényhozás mikéntjét vagy a jog, mint szakma társadalmi beágyazottságát. A jog a jogszociológia szerint három fő funkcióval bír: a társadalmi kontroll gyakorlása, a vitás kérdések rendezése és társadalmi változások elindítása. (Vago, 2011) Egy példával érzékeltetve a különbséget: míg a jog egy vitatott törvény meghozatala során az elitek, érdek- és lobbicsoportok, tömegmédia, társadalmi mozgalmak stb. szempontjából vizsgálja az attitűdöket, a pszichológusok az egyén kognitív profiljára, személyiségvonásaira, motivációira stb. kívánják visszavezetni a törvénnyel szemben kialakított egyéni attitűdöket. A jogszociológia eltérő fókusza ellenére a jog és pszichológia hasznos útitársát jelenti, az évtizedek alatt kimunkált empirikus eredmények, elméletek és modellek mind a jog és

pszichológia még kevésbé definiált területét erősíthetik. A jogszociológia elfogadottsága talán azért is szélesebb körű a jogi szakmai képviselői közt, mert nem az egyéni, ügyvédi/bírói döntések vizsgálata vagy épp a szemtanúk szavahihetősége, vagyis az eljárás hatékonysága szempontjából közelít, hanem meta szinten, az individuális érintettséget és felelősséget nem firtatva kíván magyarázni.

### III. A jogpszichológus lehetséges szerepei

Ahogy ez már többször előkerült a tanulmány során, a jog és pszichológia a pszichológia alkalmazott ágába sorolható. Az alábbiakban négy szerep bemutatásával arra teszek kísérletet, hogy átfogó képet nyújtsak arról, hogyan segíthetik a terület művelői a jogrend hatékonyabb működését. A példák itt is jellemzően az Egyesült Államokból származnak majd, hazánkban még kevésbé kiforrott állapotokkal találkozhatunk.

#### 1. A szakértői tanú szerepe

A pszichológusok, mint szakértő tanúk (*expert witness*) legtöbbször a törvényszéki pszichológia területéről kerülnek ki és klinikai tapasztalataikat osztják meg a bírósággal. Nem ritka azonban, hogy kutatókat is a tanúk padjára szólítanak, ahogy erről Susan T. Fiske egyik magyarul is olvasható tanulmányában is részletesen olvashatunk (Fiske, 1992/2006). A szakértői tanúzás tipikus területei a szemtanúk emlékfelidézésének pontossága, a hamis tanúzás lehetséges okai, a gyermekbántalmazásos esetek felderítése (különös tekintettel a gyermeki emlékezetre), a gyermekelhelyezési perekben való szakértői véleményalkotás, a beszámíthatóság megállapítása, a diszkriminatív munkahelyi folyamatokra (pl. kiválasztás, előléptetés) való rámutatás, de a sor természetesen tovább folytatható.

A beszámíthatóság megállapítása az egyik leggyakoribb eset, mikor a pszichológus (esetleg pszichiáter) véleménye perdöntő lehet, a kiértékelések azonban esetről-esetre változnak. Az ülések alkalmával a szakértők mindig azt próbálják megállapítani, hogy az elkövető (esetleg szemtanú) valamilyen diagnosztikus kategóriába besorolható-e és ha igen, akkor a tetteről/látottakról számot tud-e adni a bíróságon. Borum és Fulero (1999) a beszámíthatósággal kapcsolatos védekezések (*insanity defense*) empirikus vizsgálatára tett kísérletet. A beszámíthatóság a minden jogrendszerben alapvetőnek számító szabad akarat komponensét kérdőjelezi meg, azzal érvelve, hogy az elkövető a tett során nem volt tudatában a cselekedeteinek, nem rendelkezett szabad akaráttal, így nem kérhetőek számon rajta az eseményeket, nem bűnös, így nem is büntethető az illető. A szerzők (Borum és Fulero, 1999) kiemelik, hogy miután a beszámíthatóság megállapítása igen komoly jogi lehetőséget rejt magában egy vádlott felmentésére, ezért fennáll a veszélye annak, hogy többször akarjon élni vele a védelem, mint azt a tényleges helyzet indokolná. Jól mutatja ezt az a tény is, hogy a beszámíthatóságot legtöbbször a legsúlyosabb váddal bíró büntetőeljárások során szokták alkalmazni védelemként. Ezért különösen fontos azon diagnosztikus feltételek meghatározása, mikor az illető valóban nem tehető felelőssé a tetteiért. Mindazonáltal a tanulmány hangsúlyozza azt is, hogy a beszámíthatóságra alapozott védelmek a büntetőperek kevesebb, mint 1%-ában jelenik meg, csak az 1/3-uk gyilkossági eset, sikeresnek pedig csak 15-25%-ban mondhatóak. Valószínű, hogy éppen az esetek kivételes jellege adja az apropót a társadalmi nyilvánosság fokozott figyelmére. A beszámíthatósággal kapcsolatos problémákat jelzi, hogy az USA öt államában, Montanában

(1979), Idahóban (1982), Nevadában (1995) és Kansasben (1996) nem is fogadják el ezt lehetséges védelemnek.

A beszámíthatóság problémakörébe tartozik még annak kérdése is, hogy az illető kellő (elsősorban kognitív) kompetenciákkal bír-e ahhoz, hogy bíróság elé lehessen állítani (Zapf, Zottoli és Prielli, 2009). Az Egyesült Államokban az esetek 6-8%-ban kéri a bíróság, hogy állapítsák meg, vajon az illető kellő kompetenciával rendelkezik-e a tárgyaláshoz és ebből során mutatott mentális állapottal, itt a vádlott jelenlegi mentális állapotának kiértékelése zajlik. Amennyiben a gyanúsított állapota gyógyszerekkel feljavítható annyira, hogy a tárgyaláson részt tudjon venni, a bíróság előírhat kényszergyógykezelést is. Alapvetően meg, hogy mivel vádolják és milyen eljárás zajlik ellene, (2)képes legyen a helyzetének és lehetőségeinek helyes megítélésére és mérlegelésére, így például bűnösségének/ártatlanságának kinyilvánítására, (3)végül képes legyen ok-okozati viszonyokban tájékozódni, ezzel például megértve, hogy amennyiben elítélik az milyen következményekkel járhat. Amennyiben ezek a feltételek nem teljesülnek és az illető állapota semmilyen módon nem javítható, úgy nem állítható bíróság elé.

Általános tapasztalat, hogy az elkövetők körében nagyobb az egyes mentális betegségek prevalenciája (előfordulási gyakorisága). Több kutatás rámutatott például arra, hogy a börtönpopulációban a hiperaktív-figyelemzavaros (*ADHD*, *Attention Deficit and Hyperactivity Disorder*) személyek száma különösen magas (Rösler és társai, 2004; Schilling, Walsh és Yun, 2010). Young és társainak (2009) vizsgálata skót elítélteken bizonyítékul szolgáltat arra, hogy akik *ADHD*-s tüneteket produkáltak gyakrabban vettek részt verbális és fizikai agresszióban, mint tünetmentes társaik, így a büntető végrehajtási intézetekben is fontos lenne a kezelésük a konfliktusok csökkentése érdekében.

A fentiek nyomán felmerülhet a kérdés, hogy vajon az *ADHD* hajlamossá tesz-e a bűnözői magatartásra? Bár az együttjárás egyértelműnek tűnik, nem szabad elhamarkodott következtetést levonni a tanulmányok alapján. Fontos hiányossága a börtönpopulációk kutatásának, hogy legtöbbször nem rendelkeznek megfelelő kontroll csoporttal, azaz legtöbbször hiányoznak az olyan *ADHD*-s tünetekkel bíró populációk, amelyek tagjai nem követtek el bűncselekményeket, és akikkel összevethetnék az elítélteket. Fontos korlátot jelent a komorbiditás is, amely azt jelenti, hogy az egyes mentális problémák esetén jellemző azok együttjárása más mentális problémákkal is. Miután a legtöbb kutatás viszonylag kis számú diagnosztikus eszközt alkalmaz, így lehetséges, hogy nem maga az *ADHD*, hanem egy vagy több kapcsolt kísérő tünet felelős a bűnözői viselkedésért. Végül, fontos hangsúlyoznunk, hogy az együttjárás, korreláció soha nem jelent ok-okozati kapcsolatot, melynek megállapításához elengedhetetlenek lennének a széles-körű utánkövetéses vizsgálatok. Éppen ezért mind a hiperaktív-figyelemzavaros, mind más eseteknél általában a mentális állapotot, mint rizikótényezőt említik a kutatók, azonban, ahogy a profilozás bemutatása során is nyilvánvalóvá vált, megannyi egyéb háttértényező befolyásolhatja a bűnözői viselkedés kialakulását.

#### 4. táblázat

A beszámíthatóság, klinikai kórképek és bűnözői viselkedés kapcsolata

Az egyik leggyakoribb eset, mikor pszichológusokat szakértői tanúnak kérnek, az egyes szemtanúi vallomások hitelességének vizsgálata. Hála a hatvanas évektől kezdve a pszichológiában egyeduradalomra törő kognitív megközelítésmódnak, mely az emberi megismerés (észlelés, figyelem, emlékezet stb.) mélyreható tudományos vizsgálatát tűzte ki célul, a pszichológusok megbízható tudással bírnak ezen a területen. Greene és Loftus (1984)

már igen korán összefoglalta a szemtanúk esetleges tévedései háttérében álló okokat. Az elmélet és legfontosabb az emlékezet (re)konstruktív természete (erről lásd: 5. táblázat). Bár a kognitív pszichológusok szívesen élnek azzal a hasonlattal, hogy az agyunk egy számítógép, az emlékezeti rendszer egészen másképp működik, mint azt egy komputer esetében megszokhattuk. Míg a számítógépre bevitt adatok mentés után passzív módon, tökéletes állapotban tárolódnak, addig az emberi emlékezet szelektálja, feldolgozza (konszolidálja) a számára fontosnak tartott információkat és ennek nyomán akaratlanul is kész megváltoztatni az emlékezetét. Az emlékezet (re)konstruktív jellege miatt különösen olyan esetekben válhat kiszolgáltatottá, mikor egy fontos kérdésben (pl. szemtanúság) sugalmazások érik. Így például, ha az áldozat korábban már azonosított egy lehetséges gyanúsítottat, akkor erős nyomás nehezedik az illetőre, hogy elismerje, ő is ugyanazt a személyt látta. Végül ugyancsak figyelembe kell venni a tárgyalás és a látott események között eltelt időt. Az elhúzódozó jogi procedúra részben megerősíti a szemtanúk által látott vagy látni vélt eseményeket (hála az újból és újból átismételt tanúvallomásnak), miközben az eset mind messzebb és messzebb kerül az időben, így egy idő után valójában már a sokszor átismételt, megkonstruált emlék válik a szemtanú számára valódivá. A fentiek nyomán a szerzők négy javaslatot tesznek a bíróságok számára: (1) csupán egyetlen szemtanú beszámolója alapján NE indítsanak eljárást a hatóságok, (2) minden bíróság előtti azonosítás során legyen jelen a gyanúsított ügyvédje is (az esetleges befolyásolással szembeni védelem garanciája), (3) lehetősége legyen egy szakértői tanúnak beszámolnia a tárgyalás során arról, hogy milyen hatások befolyásolhatták az illető emlékezetét, (4) végül az esküdtek kioktása a szemtanúk vallomásainak pontosságáról/pontatlanságáról.

Valószínűleg a fenti érvelést olvasva sokan a pszichológusok aggodalmait erősen túlzónak tarthatják. Vegyünk szemügyre ezért csak egyetlen potenciális befolyásoló tényezőt, nevezetesen az elkövető azonosításának lehetséges módszereit. Steblay, Dysart és Wells (2011) metaanalízisükben, melyben összesen hetvenkét tanulmányt dolgoztak fel 13143 résztvevővel, arra tettek kísérletet, hogy meghatározzák vajon az elkövető azonosítása során a szimultán vagy a szekvenciális módszer a célravezetőbb-e. A szimultán módszer a filmekből is jól ismert azonosítást jelenti, mikor egyszerre több személy közül, őket felsorakoztatva vagy fényképen megmutatva kell kiválasztania a szemtanúnak az elkövetőt vagy az elkövető fotóját. Ezzel szemben a szekvenciális bemutatás során az egyes személyek vagy fotóik egyenként, egymás után kerülnek bemutatásra. Mind a szimultán, mind a szekvenciális módszert alkalmazták gyakorlatban, hiszen míg az előbbinél annak relatív élét (több lehetséges alternatíva közül képes-e felismerni), a másiknál döntés abszolút jellegét (felismeri/nem ismeri fel) tartották előremutatónak. A metaanalízis alapján a szimultán bemutatás akkor bizonyult hatékonyabbnak, ha a korábban látott elkövető valóban a személyek között szerepelt, míg hiányában megnőtt a téves azonosítások (bár az elkövető nincs jelen, mégis beazonosítanak egy ártatlan illetőt) száma. Ezzel szemben a szekvenciális bemutatás során nagyobb veszély állt fenn, hogy az illető elsiklott az elkövető felett (kihagyás), ellenben sokkal kisebb volt a téves azonosítások aránya. Figyelembe véve az egyes módszerek ilyen vagy olyan irányban mutatott érzékenységet, összességében a kutatók azt találták, hogy szekvenciális bemutatás esetén az elkövetők pontos azonosítása 1,34-szerese volt a szimultán bemutatáshoz képest. A metaanalízis szerint tehát pusztán azzal, hogy a lehetséges elkövetők bemutatásának módját megváltoztatjuk a szemtanúk ítéletei 34%-al biztosabbak lennének!

Az emlékezet (re)konstruktív jellegének megértéséhez szellemes példával szolgál Braun, Ellis és Loftus (2002) vizsgálata. Kísérletükben egyetemistáktól kérték azt, hogy egy reklámanyag segítségével idézzék fel azt az alkalmat, amikor Disneylandben kedvenc mesehősükkel találkozási megfogták a kezét. Két hőst kínáltak fel számukra, Tapsi Hapsit, akivel koragyermekkorukban is találkozhattak és Arielt a Kis Hableányt, akivel csak később, mikor nagyobb gyerekek voltak, hiszen csak akkortájt jelent meg maga a rajzfilm. A felidézés nyomán a megkérdezett egyetemisták hajlamosabbak voltak arra emlékezni, hogy koragyermekkoruk mesehősével, Tapsi Hapsival találkoztak, mint a Kis Hableánnyal. Ez az emlék viszont bizonyosan téves, Tapsi Hapsi ugyanis nem Disney, hanem Warner Brothers karakter. A (re)konstruktív emlékezet tehát könnyen félrevezetheti az embert, ha például koragyermekkorai emlékek felidézése a feladat. Emlékszünk rá, hogy akkoriban szerettük Tapsi Hapsit, egy elénk tárt reklám pedig megidézi bennünk, hogy Disneylandben járva valószínűleg megfogtuk a kezét... Ez épp elég ahhoz, hogy hamis emléket kreálva lehetségesnek tartsunk egy hasonló találkozást.

#### 5. táblázat

#### Az emlékezet rekonstruktív jellege

Ha az eddigi eredmények ismertetése nyomán el is ismerjük, hogy szükség lehet szakértői tanúk bevonására is a bírósági döntéshozatal során, kérdés, hogy kiket és milyen adatokat tekinthetünk olyannak, melyek megállják a bíróság előtt a helyüket. Az Egyesült Államokban ezt a kérdést az ottani Legfelsőbb Bíróság (*Supreme Court*) igyekezett tisztázni. Már 1923-ban Frye kontra Egyesült Államok perben született egy döntés, melynél a szakértői tanúkkal szemben a „tudományos közösség általi elfogadást” írt elő, mely ugyanakkor aligha tekinthető objektív feltételnek. Ezt a korábbi gyakorlatot egészítette ki a Legfelsőbb Bíróság 1993-ban a Daubert és Merrell Dow Pharmaceuticals közötti per apropóján. Az innentől kezdve röviden csak „Daubert kritériumoknak” és „Daubert utáni” időszakként aposztrofált időszaknak a Legfelsőbb Bíróság szándéka szerint immár megfelelő jogosítványok állnak rendelkezésre, melyek alapján egy bíróság dönthet. A döntés értelmében a jövőben a bírók, mint „kapuőrök” (*gatekeepers*) mindenkor feladata a téves tudomány (*junk science*) ellen való védekezés. Így csak akkor fogadható el egy tanú és eredményei szakértőinek, ha (1)eredményei falszifikálhatóak, azaz olyan megállapításokat tesz, melyek tesztelhetőek és adott esetben cáfolhatóak lehetnek. (2)Számol és képes képet adni az eredmények háttérében rejlő lehetséges hibaarány mértékéről. (3)Elsősorban olyan eredményeket fogadhat el a bíróság, melyek a szakterületen dolgozó munkatársak által áttekintett (*peer-reviewed*) folyóiratokban kerültek publikálásra, valamint (4)a tudományos közösség számára általánosan elfogadott (a korábbi Frye-féle kritérium megerősítése). Röviden tehát tudományos értelemben megbízható és érvényes eredmények elvárását fektetik le a Daubert kritériumokat. (Gatowski és társai, 2001, más országok gyakorlatáról lásd: Krauss, Cassar és Strother, 2009)

A Daubert kritériumok felállítása után a Legfelsőbb Bíróság döntése rögtön éles kritikákat váltott ki a tudományos közösség részéről, melyben a bírók képzetlenségére hívták fel a figyelmet, megkérdőjelezve, hogy vajon kellő kompetenciával rendelkeznek-e ahhoz, hogy a tudományosság kérdésében dönthessenek. Gatowski és társainak (2001) vizsgálata bírókat kérdezett meg arról, hogyan értékelik a helyzetük változását a Daubert utáni világban, mennyire tartják felkészültnek magukat a feladatra és milyen tényleges képzettséggel rendelkeznek az egyes tudományterületeken. A megkérdezettek 52%-a vélte úgy, hogy a Daubert-féle döntés nyomán megváltozott a szerepe és 91%-uk gondolta azt, hogy helyes döntés volt a bírókra testálni a kapuőri feladatokat. Bár a négy javasolt kritériumot is mind jónak tartották, a falszifikáció/cáfolhatóság kritériumát csak a megkérdezett bírók 6%-a, a